

LUNDS UNIVERSITET

Könets nationella tillhörighet

- En studie av dansk integrations- och jämställdhetspolitik

Mathilda Ernberg
Kandidatkurs i Genusvetenskap Ht 2012
Centrum för Genusvetenskap
Handledare: Maria Norstedt

Innehållsförteckning:

.....	1
Innehållsförteckning:	2
Abstract	3
Inledning	3
1.1 Begreppet ligestilling	6
2. Tidigare forskning.....	7
2.1 Att förstå jämställdhet utifrån kulturella ramar för kön och sexualitet.....	7
2.2 Könade föreställningars nationella tillhörighet.....	9
3. Teoretiska utgångspunkter	10
4. Metod	13
4.1 Material och avgränsningar.....	15
5. Kön och <i>ligestilling</i> inom nationens ramar	16
5.1 Kvinnor och integration?	18
5.2 Integration som dansk anpassning	20
5.3 Välfärdsstaten som begränsande praktik.....	24
5.4 Vad är barriär och vad finns på andra sidan?.....	24
5.5 Arbete som lyckan på andra sidan av barriären	26
5.6 Det danska ligestillingsprojektet som ett manligt projekt.....	28
6. Avslutande diskussion.....	30
Referenser	33
Litteratur:	33
Nätreferenser:.....	34

Abstract

The purpose of this study is to identify how gender and national belonging are intertwined, and how they effect concepts such as citizenship and integration. The study aims to identify a cultural understanding of gender in Danish political documents regarding equality and integration. In pursuit of this aim I have used a discourse analysis to identify whether the documents create different possibilities for different representations, in the sense of being part of a Danish national belonging. My analysis focuses on identifying how the documents operate with inclusion and exclusion, by performing a certain understanding of how to organise gendered relations. My theoretical framework gives me an understanding of the documents as social performing practices that *does* something with the reality it operates within, generating material consequences to the sense of belonging and social kinship. The study, as in earlier studies in the field, shows that women have key positions in integrations processes. It also identifies a presumption of different views on gender and gender relations, as obstacles to being part of the Danish work market. Furthermore, the study shows how participation within the Danish work market is a key factor for the possibility of being part of the national belonging.

Key words: *Belonging, gendered relations, community, difference, equality, excluding and including practises.*

Inledning

I en mer öppen och globaliserad värld får gränser för gemenskap en annan betydelse och definieras utifrån andra faktorer än landsgränser. Nya gränsdragningar skapar andra former för gränser och nya möjligheter för tillhörighet och gemenskap. Möjligheter och hinder för sociala gemenskaper påverkar relationer och förhållanden mellan relationer.

Människors ökade möjlighet för att röra sig över nationella gränser har inverkan på försåelser av- och sätt att förhandla med - nationell tillhörighet. Forskning har uppmärksammat hur tillhörighet kan förstås utifrån ett maktperspektiv, där förståelsen av nationella gränser kräver en förståelse av kulturella gränser. Denna visar hur kulturbegreppet fungerar som ett nytt rasbegrepp, som resulterar i processer där kroppar utifrån hierarkiska föreställningar exkluderas och inkluderas i kulturella gemenskaper definierade utifrån nationella gränser¹. Många forskare inom området har intresserat sig för den roll föreställningar kring könade relationer spelar för kulturella gemenskaper. Olika föreställningar om kön och könade relationer har synliggjorts som ett sätt att framhäva en bestämd kulturell förståelse av kön som överlägsen andra förståelser². Detta har uppmärksammats i ett skandinaviskt jämställdhetsprojekt, där integration i förhållande till jämställdhet har resulterat i ett assimilationsprojekt, då en skandinavisk jämställdhet bygger på en bestämd förståelse av kön för att betraktas som ett lyckat projekt³.

I Danmark har det nationalistiska politiska partiet Dansk Folkeparti fyllt en viktig vågmästarroll i dansk politik i många år, innan år 2010 då en socialdemokratisk regering intog den politiska makten. Både i media och i politiska diskurser har Dansk Folkeparti påverkat (och fortsätter att påverka) det danska politiska klimatet. Att undersöka den danska kontexten, med en relativt lång historia med Dansk Folkeparti, är i förhållande till Sveriges (relativt) nya politiska inflytande av Sverigedemokraterna ett spännande och relevant land att analysera begränsningar och möjligheter för nationell tillhörighet i.

Intresset för den danska kontexten är även påverkat av att jag själv invandrade till Danmark för sex år sedan och tycker både feminism och integration är ämnen som skiljer sig väsentligt i det danska samhället, i jämförelse med den svenska. Trots min status som invandrare, är

---

¹Rydgren Jens, "Den radikala högerns sociologi", Mats Deland, Fredrik Hertzberg och Thomas Hvitfeldt (red.), Swedish Science Press 2010, s.15-43, Towns, 2010

²Towns, 2002, ²Mulinari Diana och Anders Neergaard, "Sverigedemokraterna och det teoretiska fältet", *Det vita fältet-samtida forskning om högerextremism*, Mats Deland, Fredrik Hertzberg och Thomas Hvitfeldt (red.), Swedish Science Press 2010, s. 45-72

³Towns, 2002

det tydligt att jag som svensk inte anses för den sortens invandrare som är i behov av en integrationsprocess. Något som bland annat blivit tydligt i mitt möte med det danska språkcentret, där jag blev hänvisad till en Skandi-grupp (för skandinaver). Skillnaden mellan grupperingarna var (förutom de språkliga) att kursen för invandrade från icke-skandinaviska länder innehåller en kunskapsöverföring om dansk kultur och danska värderingar. Uppdelningen fick mig att uppmärksamma och intressera mig för vad det är för gemenskap jag anses vara en del av på grund av min kulturella bakgrund, och vad för invandrade representationer som utesluts från denna. Att markera mellan olika typer av invandrare kan ses som ett tydligt tecken på kultur som ett sätt att rasifiera, och innebär också att kulturella faktorer är viktiga att studera för att undersöka gränser mellan gemenskaper.

Med intresse i hur integration och jämställdhet leder till inkludering och exkludering vill jag undersöka föreställningar om kön, som en del av en nationsskapande process i Danmark. Detta har jag valt att göra genom att se på politiska dokument hämtade från den danska regeringens hemsida på Internet, under de politiska områdena *Ministeriet for Kirke og Ligestilling* och *Social og Integrationsministeriet*. En del av materialet är riktat till de integrerande och annat är rapporter av genomförda insatser eller metodmaterial för arbetande med integration eller jämställdhet.

Mitt val av teoretiskt ramverk ger mig möjlighet att förstå texterna och texternas effekter som materiella effekter för individer i den verklighet texterna verkar i. Detta genom ett diskursanalytiskt tillvägagångssätt och en förståelse av texternas mening som inom rådande - och reproducerande av - diskurser som skapar en verklighet som möjliggör en bestämd politik, och som i alla högsta grad påverkar människors val och möjligheter.

Studiens syfte är att undersöka hur en bestämd kulturell förståelse av kön och jämställdhet opererar i processer som syftar till att inkludera, och vad för slags exkludering denna inkludering kan innebära för de representationer dokumenten behandlar. Analysen har inte som syfte att analysera en bestämd politik eller ett politiskt parti. Min förståelse av de diskurser som texterna producerar och reproducerar är att de verkar inom en diskursiv verklighet, som ger de studerade dokumenten mening och möjlighet till politisk handlingskraft.

Jag kommer att använda mig av begreppet kultur utifrån en förståelse av begreppet som den ”lag och ordning” vilken inom sociala gemenskaper uppfattas som det självklara och naturliga sättet för människors beteende och sätt att organisera sig⁴.

Materialet kommer att behandlas utifrån följande frågeställningar:

---

⁴ Rydgren, 2010, s.16

Vilka föreställningar om kön och jämställdhet reproduceras i danska integrations-/medborgarprocesser? Vilka tolkningar av jämställdhet har tolkningsföreträdare och vilka omöjliggörs i dansk jämställdhetspolitik? Vilka föreställningar om kön är en dansk jämställdhetspolitik beroende av för att vara förståelig? Vad spelar föreställningar om jämställdhet för roll i danska integrations-/medborgarprocesser?

Nyckelord: *Tillhörighet, gemenskap, olikhet, jämställdhet, exkluderande och inkluderande praktiker.*

Jag förstår de identitetspositioner de studerade dokumenten och berättelserna behandlar som representationer i diskursiva verklighetskonstruktioner. Texternas effekt i den kontext de verkar i, ser jag dock som materiella konsekvenser för kroppsliga representationer. Jag förstår därmed världen som konstruerad via diskursiva praktiker, men inte desto mindre betydande för de kroppar som påverkas och inrättas efter diskursernas verklighetskonstruktioner. Jag kan utifrån mitt teoretiska och metodologiska ramverk, samt uppsatsens materiella omfång omöjligt behandla materialet tillfredställande nyanserat, och vill uppmuntra mina läsare att tänka på andra möjliga tolkningar och tillvägagångssätt för att behandla mitt material och mina frågeställningar och vad detta kunnat innebära för studiens kunskapsproduktion.

1.1 Begreppet ligestilling

Huruvida begreppet jämställdhet är möjligt att översätta mellan olika kontexter kan diskuteras. Bland annat Yuval-Davis påpekar vikten av att förstå analyser av könsordningar utifrån olika nationella politiska projekt⁵. En direktöversättning mellan begreppen jämställdhet och ligestilling är därför inte helt möjlig. Kristin Spikler och Merete Lie för ett relevant resonemang kring det norska begreppet *likestilling* som är intressant på grund av dess språkliga likhet med det danska begreppet. De argumenterar för hur begreppet jämställdhet är beroende av en homogenitet bland dem som ska jämnställas⁶. Spikler och Lies resonemang går ut på att detta ord kräver en likhet för att värderas lika och så länge det finns en likhet mellan det som ska likställas kan en lika behandling förstås, men om det finns en olikhet blir en lika behandling svår att argumentera för.

---

⁵ Yuval-Davis, Nira, *Gender and nation*, SAGER 2000, s.44

⁶ Spikler Kristin och Merete Lie, "Gender and bioethics intertwined", *European Journal of Women's Studies*, 2007, Vol 14, Issue 4, s. 133

Bondestam problematiserar bland annat att begreppet förutsätter existensen av två kön och att det utgår från ett manligt perspektiv. Detta argumenterar Bondestam för utifrån det faktum att jämställdhet appliceras på en redan etablerad arbetsmarknad som i sig inte är okönad, utan uppbyggd utifrån manliga normer. Att jämställa något på de premisserna blir därför en assimilering till ett manligt perspektiv. På detta sätt menar Bondestam att jämställdhet fränsäger sig den makt det praktiserar, då det döljer det könade perspektivet.

Jag kommer att analysera begreppet *ligestilling* utifrån hur det opererar och verkar i den kontext texterna jag analyserar skapar. En tidigare begreppslogisk teoretisering av jämställdhetsbegrepp ser jag ändå som väsentlig för min analys, då det understryker vikten av begreppets språkliga konstruktion och verklighetsförankring.

2. Tidigare forskning

I min studie har jag valt att förhålla mig till tidigare forskning som behandlat nationell tillhörighet som en könad process. Den forskning jag valt tycker jag visar ett spännande sätt att använda sig av hur makt opererar med tillhörighet, där feministiska teorier om olikhetsskapande och maktrelationer visar sig fruktbara i analyser där andra former av olikhetsskapande också gör sig gällande.

2.1 Att förstå jämställdhet utifrån kulturella ramar för kön och sexualitet

Hur skapande av kön och föreställningar kring sexualitet och könsroller är länkat till nationsskapande processer har det skrivits en hel del om inom feministisk forskning. Bland annat Nira Yuval-Davis har skrivit om hur representationer tilldelas olika positioner bland annat utifrån kön, ras eller klass som markerar nationens ramar. För att få tillgång till den nationella gemenskapen krävs därför en överensstämmelse med nationens föreställningar kring dessa positioner och de representationer som vistas i den. Medborgarskap kan enligt Yuval-Davis därför förstås som relationen mellan nationens individer och staten⁷.

Framförallt kön och sexualitet identifierar Yuval-Davis som en del av essensen i kulturen på grund av dess inverkan på social och biologisk reproduktion⁸. Yuval-Davis gör en distinktion mellan att analysera kultur och etnicitet, och menar att det förloras en analytisk identifikation om etnicitet inte blir synligt som en politisk process, där kategoriseringar utifrån

---

⁷ Yuval – Davis, 2000 s. 68

⁸ Yuval-Davis 2000, s.43

bland annat kön och sexualitet konstruerar ett specifikt etniskt politiskt projekt⁹. Kollektiva gemenskaper förstår Yuval- Davis därför som konstruktioner baserat på ideologi och materiella ordningar som definieras utifrån strukturer och normer som resultat av social utveckling¹⁰. Samtidigt är innebörden av kultur motsägelsefullt, då kultur i sin sociala karaktär är dynamisk och föränderlig, men som ett resultat av makt och styre även fungerar fasthållande och kontrollerande¹¹.

I samma linje som Yuval- Davis har Maud Eduards synliggjort hur den kvinnliga representationen blir symbol för traditioner och därmed tydliggör kulturens gränser¹². Eduards har fokuserat på en svensk kontext, där hon menar att kvinnokroppen ofta blir symbol för ett kulturellt slagfält, som innebär att kvinnan både agerar arena för möte mellan fiende och försvarare och ses som en flexibel bricka som kan agera kulturbyggare. När kvinnan blir symbol för den nationella enheten, menar Eduards att det skapas gränser för kvinnors politiska handlingsutrymme¹³.

Även Ann Towns har med utgångspunkt i en svensk kontext studerat sambandet mellan jämställdhet och kulturella föreställningar. Towns synliggör i sin forskning hur föreställningar om jämställdhet bygger på ett behov av att särskilja det svenska från vad som inte anses höra hemma i den svenska självbilden, något som görs genom att skapa invandrare som bärande på ett patriarkal kultur. Towns menar att Sveriges självbild som jämställt skapar svenskarna som frikopplade av kultur genom att tillskriva migranter patriarkala strukturer, som bland annat våld mot kvinnor. Resultatet blir att det som är synligt som jämställt anses vara svenskt, medan det som visar på patriarkala strukturer förklaras som icke-svensk utifrån tankar om främmande kulturer¹⁴. Denna process resulterar i att en kvinnoposition får representera offer genom att visa hur de som vill utvecklas (icke-svensk kvinnor) till ett friare liv (den svenska jämställdheten) blir tillbakahållna av en kultur (icke svensk män). Detta skapar en föreställning av en främmande kultur (icke-svenska män) som ett hot mot en svensk kultur (svenska kvinnor). Towns menar att detta är en paradoxal process, där den svenska jämställdheten manifesteras genom att använda en kvinnlig representation (både den svenska och den icke-svenska) som offer, något som strider emot tankar om jämställdhet.

---

⁹ Yuval-Davis, 2000, s.44

¹⁰ Yuval-Davis, 2000,s.73

¹¹ Yuval-Davis, 2000, s.42-43

¹² Eduards, 2007, s. 140-145

¹³ Eduards, Maud, *Kroppspolitik- om Moder Svea och andra kvinnor*, Atlas 2007, s. 42-56

¹⁴ Towns, Ann, *Paradoxes of (In)Equality: Something is Rotten in the Gender Equal State of Sweden*, vol 37, No 2, 157-179 2002, s. 168

I skapandet av olikheten mellan *invandraren* och *svensken* som definierar gränserna mellan de olika representanterna, problematiserar Towns användandet av berättelser från invandrade som får agera representanter för gruppen, och vars berättelser blir mottagna som sanningar från ”insidan”. Att använda dessa berättelser som expertutlåtanden, menar Towns är en del i en process där berättelserna (och representationerna) som skapar det annorlunda omöjliggörs som en del av det svenska¹⁵.

Även Aleksandra Åhlund har intresserat sig för studier av svensk jämställdhet ur ett kulturellt perspektiv. Åhlund fokuserar på hur föreställningar om jämställdhet skapar invandrade som ett problem i det land de kommer till¹⁶. Problemen förklaras utifrån att det existerar kulturella olikheter mellan den kultur de kommer från och den de invandrar till. Detta menar Åhlund, är ett sätt att flytta fokus från sociala problem som uppstår i landet de kommer till, som istället avsäger sig ansvar genom att fokusera på det kulturella. Det kulturella fungerar på så sätt som ett slagfält där sociala ojämlikheter osynliggörs och förklaras utifrån kulturella olikheter¹⁷.

2.2 Könade föreställningars nationella tillhörighet

Hur kön och kulturell förståelse av jämställdhet fungerar som en ingång till inkludering har även studerats med perspektiv på medborgarskap och vad som kan förstås som mer materiell inkludering och exkludering.

Joan Wallach Scott har skrivit om hur olikhet och likhet förhandlas med och används i medborgarprocesser i en fransk kontext. Scott menar att tillgång till den franska nationella gemenskapen bygger på en tanke om en homogen nation, där likhet är premissen för jämlikhet. Utifrån denna premiss står den kvinnliga positionen i en dubbel roll inom de nationella ramarna, då hon enligt könssystemet är olik i sin egenskap av kvinna, men kan värderas som lik utifrån sin egenskap av medborgare av en enhetlig nation¹⁸. I Scotts studier är det tydligt att en enighet kring hur kön uppfattas som olika är nyckeln till den franska nationella gemenskapen. Individer kan därför genom assimilation få tillgång till nationstillhörigheten, men inte som tillhörande ett annat

---

¹⁵ Towns, 2002, s. 169-174

¹⁶ Ålund, Aleksandra, ”Feminism Multiculturalism, Essentialism”, *Women Citizenship and Difference* Yuval – Davis och Pnina Werbner (red.), Zabaan 2005, s. 148

¹⁷ Åhlund, 1999, s. 150

¹⁸ Scott, Joan Wallach, *Slöjans politik* Tankekraft, 2010, s. 146

kollektiv med andra förståelser av kön och sexualitet¹⁹. Detta resonemang synliggör en social dimension av begreppet medborgarskap.

Maja Sager behandlar begreppet medborgarskap (citizenship) i sin avhandling om den svenska välfärdsstatens exkludering av asylsökande, som den juridiska eller formella aspekten av nationell tillhörighet. Genom att dela upp nationell tillhörighet utifrån en formell (citizenship) exkludering och en social exkludering synliggör Sager hur exkludering är en inbyggd del av det nationsbyggande systemet²⁰ och hur detta opererar både formellt och genom exkluderande praktiker som organiserar tillhörighet inom välfärdssystemet²¹.

Birthe Siim har skrivit om medborgarskap och välfärd med en genusvetenskaplig utgångspunkt bland annat i en dansk kontext. Siim menar att den könade uppdelningen mellan offentligt och privat, är en förklaring till att kvinnan exkluderats från det politiska. Den uppdelningen har omöjliggjort kvinnan som full medborgare, något hon enbart har tillgång till om intar en manlig position²². Ett fullt medborgarskap är enligt Siim därför enbart möjligt då kvinna blir som en man. Historisk sett menar Siim att den danska välfärdsstaten bygger på en enhet mellan samhället och staten, vilket har resulterat i en svårighet för minoriteter och migranter att inkluderas. Detta förklarar Siim med att dansk politisk utveckling bygger på ett deltagande och inflytande underifrån, men som rättar sig efter och låter sig regleras ovanifrån²³.

Den tidigare forskningen inom området som jag valt att placera mig inom fokuserar på hur föreställningar om kön och jämställdhet används som ett maktredskap för att hierarkisera mellan kulturella och nationella gemenskaper. Siims forskning bidrar även med ett perspektiv på den danska välfärden som könad, vilket ger mig en möjlighet att se mitt material ur en historisk och nationell kontext.

3. Teoretiska utgångspunkter

Jag har valt teoretiska utgångspunkter som behandlar hur tillhörighet och gemenskap kan förstås utifrån begreppen medborgarskap och nationalitet. Med Bryan Turners förståelse av medborgarskap

---

¹⁹Scott 2010, s. 74

²⁰ Sager, Maja, *Everyday Clandestinity – Experiences on the Margins of Citizenship and Migration Policies* Lund University 2011, s. 40-41

²¹ Sager, 2011, s. 73

²² Siim, Birthe, *Gender and citizenship- politics and agency in France, Britain and Denmark*, 2000, Cambridge University Press, s. 33

²³ Siim, 2000, s. 112

kan begreppet synliggöras som resursfördelande, vilket ger en förståelse av välfärdssamhället som maktutövande genom kontrollen över materiella fördelningar. Nira Yuval-Davis teoretiska bidrag synliggör den nationella gemenskapen som ett socialt politiskt projekt och synliggör hur detta skapar utanförskap och inkludering. Mina teoretiska utgångspunkter ger mig en förståelse av tillhörighet som något som sker i en skapandeprocess, med språket som handlande praktik utifrån John L. Austins teoretisering av språk som performativ handling. För att skapa en förståelse för hur medborgarskap och nationell tillhörighet tolkas utifrån andra tillhörighetspraktiker, än de sociala och de materiella, har jag använt mig av Sara Ahmeds resonemang kring hur föreställningar om hur lycka påverkar gemenskap i politiska diskurser. Begreppet lycka visar hur gränserna för gemenskap sträcker sig ut över sociala gränser, och även påverkar individers känsla av gemenskap och tillhörighet.

För att synliggöra hur begreppet medborgarskap innehåller föreställningar och praktiker som möjliggör och omöjliggör tillhörighet använder jag Turners definition av medborgarskap. Turner förstår begreppet medborgarskap som ett samlat begrepp, som utifrån juridiska, politiska, ekonomiska och kulturella praktiker definierar en person som kompetent medlem av ett samhälle. Konsekvensen av medborgarskap kan därför ses som ett flöde av resurser som fördelas mellan bestämda positioner och sociala grupper²⁴. Turner menar att medborgarskap definieras utifrån kulturella och sociala praktiker som definierar socialt medlemskap. Att förstå begreppet som en praktik, synliggör den historiska – och geografiska - kontextens konstruktion av medborgarskap.

Yuval-Davis använder sig av begreppet *politics of belonging* för att förklara hur politik involverar maktens praktiker och menar att *politics of belonging* kan synliggöra hur olika politiska projekt representerar olika maktordningar²⁵. Yuval-Davis resonerar om tillhörighet på olika plan och menar att en social tillhörighet och en känslomässig tillhörighet värderas utifrån den etiska och politiska tillhörigheten²⁶. *Politics of belonging* använder Yuval-Davis därför för att belysa vad som bör analyseras för att synliggöra vad olika konstruktioner av gemenskap i olika politiska projekt kräver av nationens deltagare för att bli en del av gemenskapen. Gränserna för den nationella gemenskapen handlar vidare om gränserna för politiska gemenskaper, som både fysiskt och symboliskt möjliggör en uppdelning i befolkningen mellan ”oss” och ”dom”. Teoretiseringen

---

²⁴ Turner, Bryan s. *Citizenship and Social Theory*, SAGE 1993, s. 2

²⁵ Yuval-Davis, Nira, *The Politics of Belonging- intersectional contestations*, SAGE 2011, s. 19

²⁶ Yuval-Davis 2011, s. 18-20

av tillhörighet som ett politiskt projekt ger mig ett analytiskt underlag för att synliggöra hur den politiska kontext jag analyserar drar gränser och konstruerar olika former för gemenskaper.

Med utgångspunkt i skapande av nationell tillhörighet erbjuder Sara Ahmed ett teoretiskt ramverk kring löftet om lycka, som belöning för lojalitet. Detta resonerar Ahmed sig fram till genom att studera hur homogenitet och assimilation kopplas ihop med en föreställning om lyckligare och friare individer²⁷. I Ahmeds analys av föreställningar kring lycka synliggörs hur lyckan flyttar in i objekt, med makten att föra lyckan vidare. Som ett resultat av detta bygger den känslomässiga gemenskapen på spänningar som kan rubbas om någon inte stämmer överens med föreställningarna kring hur lyckan förs vidare och upprätthålls. Lycka fungerar därför som ett sätt att skapa gemenskap och tillhörighet, med antaganden och förväntningar på *vem* - alltså på vilka kroppsliga representationer - som bär på lyckan²⁸. Utifrån detta förklarar Ahmed föreställningar om lycka som ett sätt att få medlemmar av sociala kollektiv att lyda den sociala gemenskapen, och kan på grund av viljan att lyda, resultera i en förträngd social lust²⁹. Detta sätter Ahmed i relation till integration och invandring, och menar att den mångkulturalism som tidigare varit ett tecken på ett integrerat samhälle har utvecklats till att tolkas som ett symptom på en misslyckad integration på grund av att de som fasthåller en annorlunda kultur eller historia blir kopplade till ett tillbakasträvande. Ett tillbakablickande eller fasthållande av kultur synliggör Ahmed som det negativa förhållningssättet att inrättas i en annorlunda social gemenskap. Det positiva, och det som därmed möjliggör (den gemensamma) lyckan är ett bejakande av framtiden³⁰. Ahmed uppmanar istället till ett bejakande av historien, och menar att olycka inte bör hanteras med en rädsla inför den, då en bearbetning av det historiska inte är det samma som ett ältande av historien, utan något som möjliggör en upprättelse³¹. Föreställningen om lycka kommer jag att använda som ett teoretiskt verktyg för att synliggöra hur vissa kroppar exkluderas för att skapa en ”bättre” gemenskap. Ahmeds teori fungerar som ett komplement till Yuval-Davis och Turners förståelse av nationell gemenskap, då den synliggör hur makten reproduceras via individers föreställningar om tillhörighet och gemenskap. Detta ger analysen en möjlighet för att synliggöra makt som något mer än den makt politiska maktinnehavare besitter.

Att välja diskursanalys som metod innebär en förståelse av språket som skapande med en ”görande” effekt. För att komplementera och fördjupa det diskursteoretiska

---

²⁷ Ahmed, Sara, *Vithetens hegemoni*, Tankekraft 2011, s. 176

²⁸ Ahmed, 2011, s. 180-184

²⁹ Ahmed, 2011, s. 174

³⁰ Ahmed, 2011, s. 196

³¹ Ahmed, 2011, s. 197

tillvägagångssättet använder jag språkfilosofen John L. Austins resonemang kring språket som handlande praktik. Austin menar att språket praktiserar genom performativa handlingar. Dessa fungerar antingen handlande, som en språklig ritual eller ett straff som uttalas, där handlingen utförs via språket. Språket kan också få en handlande effekt, som en befallning eller ett påstående som resulterar i handling³². Utifrån denna teoretiska utgångspunkt kan jag undersöka mitt material som handlande praktiker som begränsar och disciplinerar kroppar utifrån nationsskapande praktiker. Det ger mig även en möjlighet för att förstå en retorik som resulterar i att individer inrättar sig på ett bestämt sätt eller som uppmuntrar till ett bestämt beteende, genom språkliga praktiker.

4. Metod

Med utgångspunkt i Austins teoretisering av språket som verkande genom performativa handlingar, använder jag mig av ett diskursanalytiskt tillvägagångssätt för att behandla materialet i min studie. Diskursanalysen används för att undersöka hur processer där verkligheter befastes som sanna och objektiva får mening och legitimitet³³. Metoden ger mig en möjlighet att se hur en hegemonisk diskurs skapar praktiker, vilka särskiljer människor utifrån nationella och könade markörer.

Med hjälp av Foucaults förståelse av diskursbegreppet beskriver Hall kunskapsproduktion som beroende av tolkningspraktiker. Tolkningen beskriver Hall vidare som möjlig enbart genom att förstå koder i den språkliga världen³⁴. Att förstå kunskapsproduktion och därmed hur representationer och positioner placeras i en klassificerad verklighetsprocess är därför ett arbete med att avkoda språkliga praktiker. Det är diskurserna – inte subjekten som producerar kunskap. Däremot producerar diskurserna *positioner* och platser för subjekt inom diskurserna, där deras kunskap ges mening³⁵.

Diskurser verkar disciplinerande och normaliserande, då de utesluter alternativa tolkningar av världen och jag vill därför argumentera för att analysera dem som maktutövande praktiker. Att undersöka diskurser handlar också om att synliggöra vad det är som gör att ett bestämt språkbruk är möjligt för att bli förståeligt i olika sammanhang. Hur diskurserna verkar som praktiker förstår jag utifrån Austins teoretiska ramverk, där diskurserna förstås som handlingar, i och med att det påverkar hur människor väljer att positionera och inrätta sig.

---

³² Austin, Johan L., *Ord der virker*, Samlarens Bogklub 1997, s. 118-131

³³ Börjesson, Palmblad, *Diskursanalys i praktiken*, Liber 2007, s. 12

³⁴ Hall, Stuart, *Representation – cultural representations and signifying practices*, Stuart hall (red.), SAGE 1997, s. 62

³⁵ Hall, 1997, s. 56

I min studie använder jag ett diskursanalytiskt tillvägagångssätt för att undersöka hur det material jag analyserar praktiserar inkludering och exkludering. Diskursanalysen som redskap ger mig möjlighet att synliggöra vilka grupperingar och sammanhang mitt material skapar i dess konstruktion av verkligheten³⁶. För att dessa verklighetskonstruktioner ska ge mening i sitt sammanhang, är de beroende av representationer. För att synliggöra dessa använder jag mig framförallt av Stuart Halls diskursiva analys för att synliggöra representationers positioner inom diskurserna. Hall argumenterar för hur diskurser ska förstås som mer än ord och språk. Istället förstås diskursen som en praktik, då det är diskursen som ger det lingvistiska språket dess mening³⁷.

Begreppet representation använder Hall som ett analytiskt begrepp för att synliggöra hur ord representerar koncept, som vidare används för att skapa referenser till fysiska, eller imaginära objekt, som blir en del av en verklighetsskapande process³⁸. Representationen är på detta sätt en process där kulturens medlemmar genom språkliga praktiker skapar en gemensam mening, vilket också betyder att representationer inte går att spåra som ”sanningsenliga” eller är möjliga att översätta kulturer emellan, utan måste förstås i sin kulturella och historiska kontext³⁹.

Med utgångspunkt i att diskurserna är ordnade på ett fördelaktigt sätt för bestämda positioners, utför jag analysen med syftet att identifiera ett maktperspektiv. Det innebär att jag i analysen intresserar mig för vilka representationer den verklighet diskurserna skapar är beroende av för att befästas som sanningar och som vidare skapar en förståelig politik som texterna utgår från.

Halls diskursanalys av representationer, synliggör hur grupper som utsätts för exkludering från majoriteten blir utsatta för binära beskrivningar. Att synliggöra dessa är därför ett sätt att analysera diskursen om den undersökta representationen⁴⁰. Att tillskriva en representation en binär tolkning är ett sätt att skapa olikhet och begränsa handlingsutrymmet representationen tilldelas för att vara förståelig i sin position utifrån den rådande diskursen. När olikhet skapas, menar Hall att ett förhållande uppstår, som tilldelar olikheten sin betydelse. Olikhetens betydelse är därför beroende av en relation som synliggör det annorlunda i förhållande till något annat. I denna process ska diskursanalytikern uppmärksamma olikhetens koppling till värde, som enbart möjliggörs av

---

³⁶ Börjesson, Palmblad 2007, s. 10

³⁷ Hall, 1997, s. 44

³⁸ Hall, 1997, s. 16

³⁹ Hall, 1997, s. 61

⁴⁰ Hall, 1997, s. 229

olikheten som relationsbunden⁴¹. Olikhetens värde är alltså ett resultat av dess ofrånkomliga klassificering, eller omvänt; olikhet är ett måste för att möjliggöra klassificering⁴².

I min analys av representationer användas diskursanalysen för att se hur olikhet används för att manifesteras bestämda representationer som olika i förhållande till något annat, med utgångspunkt i att detta ”annat” tilldelas en viss status. Det vill säga; om olikhet resulterar i en klassificering där olika representationer tilldelas olika värde, vem görs i dessa diskurser som icke-olik och vad innebär det för representationernas status och handlingsutrymme?

I analyser av representationer som tilldelas en lägre status i en olikhetsskapande diskurs, kan tilldelandet av olika former för egenskaper, intressen eller handlingsmönster synliggöras. I Halls analys av representationer synliggörs hur dessa tillskrivningar ofta kopplas ihop med referenser som skapar dessa som naturliga för representationen. När diskursen befäster egenskaper som naturliga menar Hall att det är ett sätt att omöjliggöra representationens förmåga till ombytbarhet⁴³. I representationen av etnicitet eller kultur kan detta ses som ett sätt att reducera representationen till essens, och därmed ytterligare befästa representationens olikhet och skapa klassificeringen mellan olikheterna som statisk.

4.1 Material och avgränsningar

Allt analysmaterial för denna uppsats är hämtat från hemsidor länkat till den nuvarande socialdemokratiska regeringen, även de texter som har den förra regeringen som avsändare.

Mødre og Døtre är en tidskrift som vänder sig till invandrade mödrar och döttrar och syftar till att ge råd och stöd i förhållande till föreställda problem eller svårigheter som dessa grupper kan stöta på i sin roll som kvinnor och invandrade i Danmark.

Integration i praksis ämnar att fungera som en metodkatalog för personal som arbetar med att få etniska minoriteter ut på den danska arbetsmarknaden. I denna kommer jag framför allt att behandla kapitlet ”Kvinder med problemer ud over ledighed”.

Beskæftigelse, deltagelse, og lige muligheder til alle – regeringens handlingsplan for at nedbryde kønsbestemte barrierer til uddannelse, arbejde og foreningslivet blandt kvinder og mænd med anden etnisk baggrund end dansk är en av de texter som är skriven under den tidigare regeringen

---

⁴¹ Hall, 1997, s. 234

⁴² Hall, 1997, s. 136

⁴³ Hall, 1997, s. 245

(från 2005). Innehållet behandlar regeringens mål i förhållande till att integrera etniska minoriteter på arbetsmarknaden som en del av ett integrations – och jämställdhetsprojekt.

Redogörelse/perspektiv og handlingsplan 2012 har Ministeriet for Ligestilling og Kirke som avsändare och är den ”nya” regeringens handlingsplan för det politiska arbetet med jämställdhet.

Texterna är valda utifrån relevans i förhållande till det jag vill undersöka. Jag har valt en blandning av texter som vänder sig till dem som arbetar inom jämställdhet eller integration, till dem som ämnas integreras och texter som fungerar som riktlinjer, handlingsplaner eller utvärderingar för regeringens politik. Det finns säkerligen flera texter och mera material att hämta som hade berikat min analys och materialets avgränsning ska ses lika mycket som kopplat till studiens storlek, som i förhållande till relevans för studien.

Texterna värderar jag utifrån en syn på hur språk opererar med makt i lika stor utsträckning som en del av en vardagspraktik, som när den förmedlas av representationer med politiskt inflytande. Alltså som på samma nivå av ”värde” för den verklighetskonstruktion jag ämnar analysera.

5. Kön och *ligestilling* inom nationens ramar

*... så nu er vi nået dertil, at ligestilling ikke længere ses som en kamp mellem kønnene. Det er et fælles projekt for kvinder og mænd at sikre alle mulighed til at leve det liv, de ønsker - uanset køn.*⁴⁴

Meningen är tagen från Ministeriet for Ligestilling og Kirkes hemsida och pekar på en av jämställdhetspolitikens förutsättningar och utgångspunkter; två kön, män och kvinnor. Det danska jämställdhetsprojektet, som ett nationellt välfärdsprojekt kan förstås som tillgängligt utifrån dessa könade representationer. Vidare i min analys vill jag undersöka hur de ser ut och hur de möjliggör och begränsar det danska jämställdhetsprojektet *ligestilling*.

Yuval-Davis förstår nationens ramar som markerade utifrån tillgängliga positioner för representationer kategoriserade utifrån bland annat kön och etnicitet⁴⁵. Bryan Turner för ett liknande resonemang, där han menar att medborgarskap är ett begrepp som definierar relationen mellan stat och individ⁴⁶. Huruvida individerna blir förstådda och positionerade inom staten kan

---

⁴⁴ Definition av begreppet *ligestilling* från Kirke- og ligestillingsministeriets hemsida: <http://miliki.dk/ligestilling/ligestillingsomraader/>

⁴⁵ Yuval – Davis Nira, *Gender and nation*, SAGE 2000 s. 68

⁴⁶ Turner, 1993, s. 3

därför förstås som en del av ett nationsbyggande projekt, där förståelsen och representationen av kön spelar en avgörande roll för att bli en del av den nationella gemenskapen.

I Scotts forskning visar hon hur likhet i förståelse av kön är en förutsättning för att få tillgång till den nationella gemenskapen⁴⁷. Vidare menar Scott att begreppet jämställdhet är tätt bundet till föreställningen om att det existerar en olikhet, då utan olikhet är det inget som är i behov av att ”ställas jämt”. I regeringens *Handlingsplan for Ligestilling 2012*, gör denna olikhet sig gällande genom att uttrycka att något ska värderas likt, trots att det i utgångspunkten existerar en olikhet. *Udgangspunkten må være at, at selv om kvinder og mænd, piger og drenge er forskellige- både fra hindanden og indbyrdes, er vi alle lige meget værd.*⁴⁸. En olikhet mellan könen är i denna mening inte ett hinder för lika värde. Däremot antas en förförståelse av olikhet, eller vilka representationer som kan visa på olikhet vara en självklarhet för att förstå det lika värdet, i samma linje som Scotts resonemang. Med utgångspunkt i jämställdhet som ett välfärdsprojekt och därmed som tillgängligt och begränsat av nationella ramar, menar jag att denna mening kan förstås på samma sätt. Även om olikheterna möjliggörs som en olikhet *inom* kategorierna män och kvinnor, är representationerna i meningen beroende av en förståelse av medborgarna som uppdelade i män och kvinnor.

Kön fungerar som en identifikation, vilket genom ett nationellt identitetsskapande verkar nödvändigt, något som syns i meningen från samma text: *Derfor skal man også respekteres som den, man er - uanset om man er kvinde eller mand.*⁴⁹

Den man er följt av möjligheterna man och kvinna synliggör behovet av kön för en möjlig identitet. Enligt Hall, kan detta sätt att essentialisera olikheterna, så att det framstår som naturliga, fungera som ett sätt att förklara, eller berättiga att de inte har samma tillgångar, möjligheter eller rättigheter⁵⁰. När olikheter befastes som naturliga, kan det resultera i en blindhet för de ojämlikheter som skapas mellan olikheterna. Utifrån Spikler och Lie analys av det norska begreppet *likestilling* är detta ett omöjliggörande av *likestillingsprojektet*, då strävan är att det som är lika ska värderas likt, men då kön (som i analysen ovan visar) beskrivs som omöjligt likt på grund av inneboende olikhet, berättigas en olik behandling⁵¹. Detta resulterar i att det blir omöjligt att faktiskt kunna se ojämlikheten, på grund av att förklaringen till den ligger så inbäddat i

---

⁴⁷ Scott, 2010, s. 146

⁴⁸ *Redogørelse/Perspektiv-og Handlingsplan 2012*, s.5

⁴⁹ *Redogørelse/Perspektiv- og handlingsplan 2012*, s.5

⁵⁰ Hall, 1997, s. 245

⁵¹ Spikler Kristin och Merete Lie, 2007, s. 133

förståelsen av kön. Följande mening kan tolkas som ett exempel på en sådan blindhet: *Det er heldigvis ikke længere sådan, at kvinder og mænd ikke er formelt ligestillede*⁵².

5.1 Kvinnor och integration?

Tidningen *Mødre og Døtre* presenterar sig som en tidning vilken kan ge goda råd och dela erfarenheter nydanska mödrar emellan. Föräldraroller som en del av jämställdhetsprojektet gör en tidning som vänder sig till kvinnor i egenskap av mödrar intressant att studera som en del av projektet med *ligestilling*. Följande presentation av den invandrade moderns roll kommer från tidningens inledande del.

Mødre spiller en stor hovedrolle i det danske samfund, uanset hvad deres baggrund er. I familien er mor selvfølgelig med til at opdrage børnene og tage kærligt af dem. Og hun er meget vigtig rollemodel, der viser børnene, hvordan man klarer sig i samfundet.

(...)

*Udenfor familien nyder samfundet godt af, at mødre er aktive medborgere – på arbejdspladserne, i kulturen og i det politiske liv.*⁵³.

Texten vänder sig till kvinnor som flyttat till Danmark och jag tolkar textens syfte som utbildande, informerande eller vägledande och som därför kan synliggöras som förväntningar på invandrande kvinnor i rollen som mödrar. Yuval-Davis uppmärksammar kvinnan som en viktig symbol i nationsskapande processer, då kvinnan som i reproducerande roll, både biologiskt och kulturellt markerar nationen och kulturens gränser⁵⁴. Yuval-Davis resonemang går tydligt att återfinna i denna text, då modern representerar den självklara förebilden som uppfostraren i familjen, som förväntas reproducera samhällets värderingar vidare till dem hon fostrar. Den uppfostrande rollen tydliggörs vidare som under förutsättning av att mödrarna är ”aktiva medborgare” som deltar i samhället, kulturen och politiken, för att vara en värdefull uppfostran.

Textens fokus på kvinnan i en integrationsprocess går i samma linje som Eduards resonemang om kvinnan - och framförallt modern- som symbol i nationsskapande processer⁵⁵. De

---

⁵² Redogørelse/ Perspektiv og Handlingsplan 2012 s.19

⁵³ *Mødre og Døtre* s.2 Tidningens introduktionsdel

⁵⁴ Yuval- Davis, 2000, s. 67

⁵⁵ Eduards, 2007, s. 35

syns extra tydligt i meningar som: *På den måde danner mødre en bro mellem familien og samfundet.*⁵⁶

Jag vill sätta detta resonemang i perspektiv med Siims historiska tillbakablick på kvinnan som exkluderad från politiskt engagemang på grund av den könade uppdelningen mellan privat och offentligt. Ses detta i förhållande till det tidigare resonemanget om jämställdhetens skapande av köns olikhet som något naturligt, och som därför osynliggör en ojämlikhet, kan detta förstås som ett sätt att skapa kvinnan som självklar i en position som innebär mindre makt. I denna process distanseras modern ytterligare från det offentliga, genom att påpeka behovet av henne som aktiv medborgare utifrån hennes position som fostrande moder och därmed hänvisad till hemmet.

Distansen mellan modern och samhället i denna representation förtydligas av att förklara modern som icke-dansk. *Det er ikke altid nemt at vide hvordan man støtter sin datter. Især hvis man ikke selv er vokset op i Danmark. (...)*⁵⁷

Behovet av att lära sig *hur* ens barn ska uppfostras som goda medborgare tydliggörs genom att synliggöra att textens läsare inte är en del av det danska samhället. Istället skapar betoningen på den som *ikke selv er vokset op i Danmark*, som olik i relation till något annat. Detta olikhetsskapande är enligt Hall ett sätt att klassificera mellan representationerna⁵⁸. Att klassificera är enligt Austins teori en språklig, performativ handling, då den *gör* något med representationerna. Skapandet av det danska i denna mening kan på detta sätt förstås som en exkluderande praktik, då språket konstruerar en danskhet i kontrast till något annat. Samma konstruktion av olikhet kan ses i betoningen av den könade positionen dotter. Språket utelämnar i denna betoning en annan könad representation som utan behovet av stöd. Resultatet blir att en könad olikhet skapats, med den kvinnliga representationen i en utsatt position. Detta pekar i samma linje som Towns forskning, som synliggör hur det skandinaviska jämställdhetsprojektet ofta framställer kvinnan som offer och som den som ska ”regleras” i målet om att bli kvitt den patriarkala strukturen⁵⁹.

*”Det med kærester eller at tage ud og hygge sig er svært for piger med anden etnisk baggrund. Derfor er det vigtigt, at de kan tale med deres mor om det. Ellers kan de komme ud i situationer, som de senere fortryder – og så er det også mødrenes skyld. (...)*⁶⁰

---

⁵⁶ Mødre og Døtre, s.2

⁵⁷ Mødre og Døtre, s.2

⁵⁸ Hall, 1997, s. 136

⁵⁹ Towns, 2002, s. 168

⁶⁰ Mødre og Dødre, s. 9

I denna mening sätts modern inför direkt ansvar för att döttrarna ska kunna hantera en situation som befästes som problematisk på grund av olikheten mellan *anden etnisk baggrund* och något annat. Förutom samma olikhetsskapande som identifierats i resonemanget ovan, kan moderns samtal med sina döttrar förstås som en föreställning om modern som en kulturbrygga, likt det resonemang Eduards fört kring kvinnan som kulturell brobyggare och slagfält för att tydliggöra *vem* fienden är⁶¹. Fienden är liksom i Towns resonemang den patriarkala strukturen hemifrån. Men samtidigt som att kvinnan förväntas agera kulturbrygga, är det också hon som förväntas påminna om eller bibehålla familjens kultur. Att kvinnan tilldelas en nyckelroll i reproducerandet av kultur visar även Yuval-Davis i sin forskning. När den kvinnliga representationen skapas som nationell symbol, menar Eduards att kvinnans politiska handlingsutrymme begränsas⁶². Att hänvisa den invandrade kvinnan till den moderliga rollen i texter som samtidigt uppmuntrar ett uppror med patriarkala strukturer visar en dubbelhet, där representationen förväntas anpassa sig, men samtidigt placeras i en position där handlingsutrymmet är kontrollerat och begränsat.

5.2 Integration som dansk anpassning

För att behovet av integration ska göras legitimt och för att synliggöra *vem* som är i behov av att integreras, behövs en tydlig bild av vad gränserna för det danska går, som en motsats till det som de invandrade förväntas ”bära på”. I texterna har begreppet integration blivit en intressant krok att hänga upp föreställningar om danskhet på. Integration visar sig inte vara något som kräver anpassning från två parter, utan snarare något som ska integreras i något annat. Enligt Austins teori skulle begreppet integration språkligt kunna innebära ett möte och en möjlig förening och *integrering*, med en förståelse av begreppet som en performativ handling. Men som begreppet opererar och vad för konsekvenser det får, är det nödvändigt att undersöka hur ordet används och hur ordet gör sig giltigt och förståeligt i det politiska projekt texterna verkar i.

I mitt material syns det danska som överlägset det som upplevs och skapas, som främmande i sin relation till det danska. När en sådan föreställning befästs som sanning möjliggör det diskursen om integration, som mer lik en assimilationsprocess. Detta sker genom att separera det danska från det som upplevs negativt, i en process där det negativa blir synonymt med det icke-danska.

---

⁶¹ Eduards Maud, *Kroppspolitik- om Moder Svea och andra kvinnor*, Atlas 2007, s. 53

⁶² Eduards, 2007, s. 40

*På en helt almindelig onsdag formiddag i Danmark, er det næsten ikke til at forestille sig de mareridt Mouna El-Mouzajan Deifallah har gennemlevet og oplevet.*⁶³. Teksten beskriver vidare hur denna kvinna levtt tillsammans med en man som hon kom till Danmark som flykting tillsammans med, för att fly undan en krigssituation i Libanon. Väl i Danmark blev mannen våldsam och hindrar henne från att delta i sociala sammanhang i Danmark, vilket leder till en isolering, som kvinnan till sist lyckas bryta genom att lämna mannen. Senare kidnappar mannen parets gemensamma barn och flyr tillbaka till Libanon, och efter lång kamp lyckas kvinnan få tillbaka sina barn till Danmark. Trots att mycket av det som kvinnan upplevt skedde i Danmark och att mannens våld först började i Danmark omöjliggörs händelserna som en del av något danskt, det går *næsten ikke at forestille sig* att detta kan hända inom danska ramar. Förutom att händelsen och människorna som involveras i den omöjliggörs som danska, används språket även för att hierarkisera. I detta tillfälle genom att beskriva något negativt och sedan ta avstånd till detta, genom att låta det tillhöra något annat, något sämre. Åhlund beskriver i sitt kapitel i antologin *Women citizenship and difference* om hur invandrade blir till ett problem dit de kommer⁶⁴. Istället för att möjliggöra att problemen uppstår i en dansk kultur, blir problemen förklarade utifrån kulturella olikheter. I denna process menar Åhlund att fokus flyttas från det sociala till det kulturella, vilket resulterar i att det kulturella blir ett slagfält, där sociala ojämlikheter (orättvisor) förklaras utifrån kulturella olikheter⁶⁵. Jag vill förstå de texter jag analyserar utifrån samma resonemang, men identifierar också att det inte bara flyttas fokus från det sociala till det kulturella, utan att det är en bestämd kultur, den icke-västerländska, som får fokus, så att den danska kan osynliggöras som en kultur som påverkar *danska* människors val eller beteende. Detta följer samma linje som Towns, som menar att när majoriteten framställs som utan kulturell påverkan, sker detta på bekostnad av att något annat, ”främmande” tillskrivs kulturella laster⁶⁶. Vad som skulle kunna vara en möjlighet för att synliggöra en strukturell ojämlikhet blir nedtygstat och osynliggjort.

I många av texterna om integration och könsroller, används en föreställning om vad som är bättre i Danmark, framför allt för den kvinnliga positionen. När Danmark framställs som det bättre används föreställningar om ett bättre liv som lockbete för att delta i integrationen. Som en överskrift till den avslutande delen om Samina, som lever som en aktiv kvinna och mor till tre i Danmark kan läsaren för tidningen *Mødre og Døtre* se hur integration leder till frihet i meningen

---

⁶³ *Mødre og Døtre* s. 10

⁶⁴ Åhlund, 1999, s. 148

⁶⁵ Åhlund, 1999, s. 150

⁶⁶ Towns, 2002, s. 168

*Integration – og motorcykel*⁶⁷. Texten avslutas med att läsaren får veta att Saminas nästa projekt är att ta ett körkort för motorcykel. Med Ahmeds teoretisering av föreställningar om lycka som belöning för att bli en del av den nationella gemenskapen⁶⁸, förstår jag överskriften som att belöningen för integration är frihet, en frihet som motorcykeln får representera. Ahmed menar vidare att lyckan blir en del av objekt, som möjliggör att lyckan kan föras vidare genom de objekt som förväntas bära på den. Tidningen som reproducerande av föreställningar om en bestämd sorts kvinna eller moder, kan utifrån detta resonemang förstås som ett sätt att reproducera föreställningar om lyckliga kroppar. Dessa kroppar kan synliggöras som lyckliga, i det de anammar vad som antas vara danskt, något som syns i följande meningar; *I Danmark har vi kvinder lært at være stærke*⁶⁹. *Og i Danmark kan kvinder både være gode mødre og samtidig udvikle sig selv*. Den sista meningen synliggör hur självutveckling förstås utifrån en västerländsk manlig norm, där att *udvikle sig selv* inte är möjligt i en traditionellt kvinnlig position som moder.

I berättelserna syns även den offerroll Towns menar att kvinnan tilldelas för att manifesteras behovet för en bestämd jämställdhet, som nås genom integration⁷⁰.

*Den manglende arbejdsmarkedsidentitet gjorde det blandt andet svært for kvinder at være rollemodeller for deres børn i forhold til uddannelse og beskæftigelse*⁷¹. Att tilldela kvinnan en roll för att manifesteras nationens jämställdhetsprojekt kan som förlängning av Eduards resonemang om kvinnans begränsade handlingsutrymme när hon tilldelas symbolen för nationen, ses som ett sätt att kontrollera den invandrade kvinnans politiska handlingsutrymme.

Towns har problematiserat medias behandling av representanter från etniska grupper utsagor om gruppens kultur som kunskapskälla. Towns menar att användningen av narrativ från dessa representanter riskerar att reproducera föreställningar om dessa grupper⁷². Jag tolkar Towns kritik som ett problematiserande av att berättande subjekt inte ses som skapade i en diskursiv verklighet, utan i sin egenskap av att representera det icke-svenska, anses föra fram en mer objektiv sanning om det som blir främmande. På detta sätt vill jag även förstå användandet av invandrande i tidningen *Mødre og Dødtre*, där föreställningen om det danska som lyckobringande förstärks av att åsikten förs fram av representanter likt dem som tidningen avser som läsare. Enligt Hall kan detta

---

⁶⁷ *Mødre og Dødtre*, s.5

⁶⁸ Ahmed, 2011, s. 180-184

⁶⁹ *Mødre og Dødtre*, s.11

⁷⁰ Towns 2002

⁷¹ *Integration i praksis – Inspiration fra etniske konsulenter i jobcentrene*, s. 24

⁷² Towns, 2002

förstås som diskursens positionering av representationen, där denne inom diskursen tilldelats en plats varifrån den förstås som kunskapsskapande subjekt⁷³.

I följande text, som är en del av den förra regeringens handlingsplan för att inkludera minoriteter i det danska samhället och framförallt på den danska arbetsmarknaden, visas hur det skapas en gräns mellan det danska och *anden etnisk baggrund*.

*Mange familier med anden etnisk baggrund end dansk formår at integrere sig i det danske samfund. Mange drenge og piger tilskyndes at tage en dansk uddannelse, og ofte har begge forældre en tilknytning til det danske samfund. Samtidigt bevarer mange en tilknytning til deres egen kultur og finder en balance mellem flere normsæt. Nogle familier finder dog ikke denne balance. De lever med et patriarkalsk familiemønster, der gør det svært for både kvinder og mænd at tage aktiv del i det danske samfundsliv. Forskning viser, at mænd med anden etnisk baggrund end dansk er mindre positivt indstillede til kvinders beskæftigelse udenfor hjemmet og til arbejdsdelingen i hjemmet end kvinder med anden etnisk baggrund end dansk.*⁷⁴

För att förstå begreppet balans i sammanhanget krävs en utgångspunkt i att det existerar en olikhet balansen kan vägas emellan. Olikheten skapas som mellan det danska och det med *anden etnisk baggrund*. För att förstå det danska som överlägset, beskrivs dem som inte lyckas hålla balansen mellan olikheterna, som levande med *patriarkala familiemönstre*, något som identifieras som den motsatta sidan i förhållande till den danska i denna ”balansgång”. Vidare skapas männen med *anden etnisk baggrund* som bakåtsträvande, något som sker på bekostnad av den kvinnliga representationen. Samma tendens återfinns i Towns forskning i en svensk kontext, som visar hur det manliga icke-svenska får representera hotet mot det kvinnliga i framställningar av minoritetsgruppers patriarkala familjestrukturer. Texten kan med förståelsen av olikhet som ett sätt att inte vilja bli del av den homogena lyckliga gemenskapen, tolkas som en uppmuntran till att tränga undan en social längtan för att välja en anpassning som skapar en mer homogen nation⁷⁵. Samtidigt uppmuntrar den till att inte bli *helt* dansk, utan behålla en balans. Dubbelheten som delvis begränsar den invandrades position genom att skapa denne som nationell symbol, likt resonemanget om den invandrade kvinnliga representationen, går att identifiera även här.

---

⁷³ Hall, 1997, s. 56

⁷⁴ *Beskæftigelse, deltagelse og lige muligheder til alle – regeringens handlingsplan for at nedbryde kønsbestemte barrierer til uddannelse, arbejde og foreningslivet blandt kvinder og mænd med anden etnisk baggrund end dansk*, s. 8-9

⁷⁵ Ahmed 2011, s. 174

5.3 Välfärdsstaten som begränsande praktik

I följande stycke syftar texten till ett integrationsförlopp i syfte om att få invandrarkvinnor ut på arbetsmarknaden, där deltagarna disciplineras i förhållande till välfärdsstatens ekonomiska tillgångar om de inte följer statens riktlinjer för hur integrationsförloppet ska se ut. *Den flexibla indsats betyder också, att der er konsekvenser, hvis regler og aftaler ikke bliver overholdt. Deltagerne kan fx blive trukket i kontanthjælp, hvis regler og aftaler ikke bliver overholdt*⁷⁶.

Både Turner och Sager diskuterar hur medborgarskap kan förstås som ett sätt att fördela resurser. Sager menar att medborgarskap därför kan förstås som en exkluderande praktik, då det begränsar och reglerar välfärdens tillgångar⁷⁷. Turner beskriver medborgarskap utifrån hur resurser fördelas och till vem⁷⁸. Båda resonemangen hänvisar till medborgarskapet som översatt i praktiker som begränsar och disciplinerar. Detta ger - i förhållande till Ahmeds förståelse av lycka som en belöning för anpassning - en annan förståelse av hur integration lockar med belöning. Belöningen är i detta fall istället att få ta del av välfärdsstatens materiella resurser, en belöning som även den fungerar som disciplinerande och begränsande.

5.4 Vad är barriär och vad finns på andra sidan?

I texterna har begreppet barriär förklarats som ett hinder för att ta del av den danska gemenskapen. Vad som möjliggör begreppet har därför varit väsentligt att synliggöra för att undersöka vad det som föreställs stå som hinder för danskhet, och därmed vad som anses för stoppkloss för att bli dansk.

*Regeringens ligestillingspolitiske målsætning bygger på ønsket om respekt for forskellighed og respekt for det enkelte menneskes valg. Ligestilling ses som en væsentlig del af det danske demokrati. Målet er, at kvinder og mænd får lige muligheder for at vælge. Regeringen vil derfor arbejde for at nedbryde de barrierer, der begrænser den enkelte kvindes og mands muligheder og frie valg.*⁷⁹

När det danska befästs som överlägset och därför värt att integreras *in i*, beskrivs olikheten som ett hinder för att delta i det danska projektet med *ligestilling*. Skapandet av en olikhet, som med Halls förståelse av olikhetens resulterande i klassificering, gör att det främmande kan befästas och förstås som en barriär.

---

⁷⁶ *Integration i praksis – Inspiration fra etiske konsulenter i jobcentrene*, s. 24

⁷⁷ Sager, 2011, s. 73

⁷⁸ Turner, 1993, s. 2

⁷⁹ Definition av begreppet ligestilling från Ministeriet for kirke- og ligestilling

I texten *Køn Etnicitet og Barrierer for Integration* förklaras minoritetskvinnors frånvaro på arbetsmarknaden utifrån olika former av barriärer. I följande analys vill jag undersöka vad för föreställningar som möjliggör begreppet barriär och vad barriären förställs stå i vägen för.

I denne rapport har vi påpeget mange forskellige barrierer, hvis indhold og omfang varierer for etniske minoritetsmænd og etniske minoritetskvinders deltagelse i uddannelsesystemet, på arbejdsmarkedet og i foreningslivet. (...)

...disse barrierer kan forklare en stor del af kønsforskellene, som er vigtig at bryde, hvis man ønsker at øge henholdsvis etniske minoritetsmænds og -kvinders deltagelse. (...) Negativ social arv har betydning for både drenge og pigers uddannelse og arbejdsmarkedstilknøytning, men forskellene i effekten for drenge og piger kan angiveligt forklares (i hvert fald i et vist omfang) med opfattelser af kønsrollemønstre.⁸⁰

Begreppet barriär används i texten som en förklaring på varför minoritetskvinnor inte lyckas integreras på den danska arbetsmarknaden. *Kønsmforskellene* (skillnaden mellan könen) förklaras i denna text som ett *resultat* av de barriärer som finns för minoritetskvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Men normerna för könsroller förklaras i följande text även som en av *orsakerna* till barriärerna. Gemensamt för begreppet barriär är dock att det inte är något som skapas i det danska samhället, utan något som en annan kultur *tar med sig* till det danska samhället. *Negativ social arv* är ett förslag på en annan förklaring till varför det ser annorlunda ut för minoritetsmän/pojkar och minoritetskvinnor/flickor, men den viktigaste förklaring presenteras ändå som den i *kønsrollemønstre*.

Normer for etniske minoritetsmænds kønsroller kan også udgøre barrierer.⁸¹

Normer for etniske minoritetskvinders og -mænds roller i det private og offentlige rum er i denne rapport blevet brugt som en forklaring på, hvorfor der er forskel på adfærden hos henholdsvis kvinder og mænd fra ikke-vestlige etniske minoritetsgrupper, og hvorfor disse forskelle afviger fra adfærden hos danske mænd og kvinder.⁸²

Användandet av ordet barriär synliggör förhållandet mellan minoritetsgrupperna texterna omtalar och det danska samhället. Barriärerna flyttar in i normer, som inte vill kännas igen som *vestlige* normer och som är *vigtige at bryde om man ønsker at øge henholdsvis etniske minoritetsmænds og -kvinders deltagelse*, där ”man” är den mottagare som arbetar för kvinnornas deltagande.

Olikhetsskapandet mellan dem texten skriver *om* och dem som texten skriver *för* syns via

⁸⁰ *Køn, etnicitet og barrierer for integration – Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*, s. 89

⁸¹ *Køn, etnicitet og barrierer for integration – Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*, s. 90

⁸² *Køn, etnicitet og barrierer for integration – Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*, s. 88

representationen som arbetar mot detta mål. Det tilldelar dem som arbetar med integration en status där denna position omöjligt kan vara en del av barriärerna. Representationen som arbetar mot målet att bryta barriärerna blir i sin roll som möjlig lösning på ”problemet”, även omöjlig som en del av ett problematiskt könsrollsmönster. Förhållandet mellan de som arbetar med integration och de som förväntas integreras förstås utifrån denna mening därför som ojämn i makt och kunskap. Åhlund visar i sina studier hur olikheter som skulle kunna botten i sociala ojämlika förhållanden, osynliggörs genom att förklara dem som uppstådda på grund av kulturella skillnader⁸³. I detta fall innebär det ett osynliggörande av möjliga strukturella hinder i det danska välfärdssystemet, som till exempel hos dem som arbetar med att få kvinnorna ut i arbete.

Med Ahmeds förståelse av lycka som något reproducerbart mellan bestämda objekt⁸⁴ och Austins förståelse av språkliga praktiker, skapar begreppet barriär (som brytbart) objekt som har möjlighet för att färdas över barriärerna. På andra sidan barriären lovas en homogen lycklig nationell gemenskap.

5.5 Arbete som lyckan på andra sidan av barriären

I Halls analys av representationer av minoriteter, identifierar han hur denna representation ofta beskrivs utifrån dikotomier. Hall beskriver som ett exempel, hur representationen av en svart man beskrivs som antingen en hjälte eller en bedragare. I mitt material ser jag, som många av de tidigare forskare jag presenterat inom området, hur den kvinnliga representationen tilldelas viljan att integreras och strävan efter frihet, medan mannen beskrivs som bakåtsträvaren i den patriarkala strukturen.

Jag vill argumentera för att det går att identifiera den dikotomi Hall presenterar i representationen av minoritetsgrupper som applicerbar på invandrarrepresentationen i form av dikotomin män och kvinnor. I följande mening blir dikotomin män och kvinnor tydlig när representationen av minoritetskvinnan blir förståelig som begränsad i förhållande till en icke-begränsad minoritetsman. Dikotomin beskrivs vidare som en barriär för kvinnornas möjlighet att delta på en dansk arbetsmarknad.

Ud over normerne for arbejdsdeling mellem mænd og kvinder, kan krav til beskyttelse af kvinders ærbarhed være med til at lægge restriktioner for, i hvilket omfang, under hvilke omstændigheder, og hvornår kvinder og piger kan deltage i

---

⁸³ Åhlund, 2005, s. 150

⁸⁴ Ahmed, 2011

aktiviteter uden for hjemmet. Ærbarhedsidealene indebærer for nogle, især muslimske grupper, at kvinder ikke bør være alene i selskab med mænd uden for familien, hvilket kan betyde, at etniske minoritetskvinder møder barrierer, når/hvis de ønsker at deltage på arbejdsmarkedet, i uddannelsessystemet samt i foreningslivet og andre fritidsaktiviteter, som fx aktiviteter på uddannelseinstitutionerne uden for undervisningstiden. Kraverne til ærbarhed indebærer derudover også regler for påklædning, og at nogle muslimske kvinder ikke ønsker at dyrkesport, hvis de er synlige for mænd, mens de gør det.⁸⁵

I kommande citat är kvinnorna och den kultur som minoritetskvinnan har tilldelats i fokus, som även här förklaras som barriären för dennes deltagande på arbetsmarknaden.

Blandt kvinder med etnisk minoritetsbaggrund er der en særlig gruppe, som har flere barrierer for at komme i arbejde. Det gælder både prioriteringen mellem familie- og arbejds-liv, heldbredsproblemer, holdninger til forskellige typer job og motivation samt meget arbejde og ansvar i hjemmet.⁸⁶

Barriär har synliggjorts som något som hindrar den invandrare från att bli dansk, och detta något har synliggjorts som en kulturell förståelse av kön⁸⁷. Det som barriären står i vägen för och som identifierats som en viktig nyckel till den danska gemenskapen, är arbete. Begreppet barriär används för att förtydliga en kulturell last. Det synliggör en annan väg för att visa samma resultat av Åhlunds analys av hur den främmande kulturen i en svensk kontext blir ”fel” i sin egenskap av främmande, som tilldelar den en kulturell last⁸⁸.

Jag har tidigare argumenterat för att dessa texter kan tolkas som praktiker. Anledningen till att jag tycker det är viktigt att poängtera, är för att jag menar att texterna resulterar i ett beteende och rättfärdiggör praktiker som får kroppsliga och materiella konsekvenser för människor. Både för de som arbetar med integration och för de som ämnas integreras. Ett exempel på detta finner jag i kommande mening, som visar hur texten enligt Austins teori *blir till* praktik, då den uppmanar till *træning af både det fysiske og det psykiske*, men som också berättigar en disciplinerande praktik. *”Mange af de deltagende kvinder har en anderledes sygdoms-opfattelse pga. af deres kultur, og det kræver en meget stram opfølgning og fokus på træning af både det fysiske og det psykiske hos de enkelte kvinder”⁸⁹.*

---

⁸⁵ *Køn, etnicitet og kønsbestemte barrierer for integration – Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*, s. 90

⁸⁶ *Integration i praksis – Inspiration fra etniske konsulenter i jobcentrene*, s. 23

⁸⁷ Hall, 1997, s. 245

⁸⁸ Ålund 1999, s. 150

⁸⁹ *Integration I praksis – Inspiration fra etniske konsulenter i jobcentrene*, s. 24

Att det är arbete och utbildning som är målet med den danska integrationsprocessen, framförallt när det handlar om minoritetskvinnor ses i denna mening *Victoria er en videreudvikling af projektet 'Familier i Arbejde', hvor det er lykkedes at få de fleste ægtepar i gang med job, uddannelse eller aktiveringstilbud, på trods af langvarig ledighed og manglende arbejdserfaring.* I kommande mening synliggörs utbildning som en räddning från den uppfostran (opdragelse), som kvinnorna bär på som last, i och med deras kulturella olikhet.

Opdragelsen af kvinderne til en hjemmekultur kan måske bevirke, at de unge piger får mere tid og motivation til at klare skolearbejdet. Samtidig ser det ud til, at nogle kvinder bruger uddannelsen som en frigørelsestrategi for via den vej på længere sigt at opnå noget af den frihed, som de etniske minoritetsmænd har lettere adgang til.⁹⁰

Tydligt i texterna är att integration av kvinnor i det danska samhället handlar om att de ska ut i arbetslivet för att bli en del av en gemenskap som leder till kollektivets lycka. Vägen till den gemensamma lyckan, kan därför synliggöras som den genom ett arbete och genom att bli en del av den danska arbetargemenskapen. Detta kan förklaras utifrån Siims historiska tillbakablick i en dansk kontext, där Siim menar att dansk politik har präglats av en gemensam stämning nedifrån⁹¹, vilket kräver gemensamma intressen. Men fokus på arbete som en väg till integration kan också tolkas som ett sätt att skapa jämställdhetsvisioner utifrån en manlig position.

5.6 Det danska ligestillingsprojektet som ett manligt projekt

Siim har förklarat det danska politiska medborgarskapet som sammanlänkat med förmågan att inta en manlig position⁹². För jämställdhetsprojektet innebär det att den kvinnliga positionen måste inta en manlig position för att få tillgång till jämställdhetens förmåner. Detta innebär även att jämställdhetens frukter förklaras utifrån ett manligt politiskt klimat, med manliga värderingar på lönsamhet och värde. Jämställdhet i följande mening lockar med en vinst för nationen, med löfte om utveckligt på en (mansnormativ) arbetsmarknad, där jämställdhet mer syftar till att utveckla en redan existerande marknad, snarare än att revolutionera eller omvärdera vad som anses värdefullt eller vinstdrivande. *Det er helt klart forretningsmæssige fordele ved at få flere kvinder i bestyrelser. Det giver resultater på bundlinjen. Det er derfor vigtigt, at der sættes mere skub i udviklingen.⁹³*

---

⁹⁰ *Køn, etnicitet og barrierer for integration – Fokus på uddannelse, arbejde og foreningslivet*, s. 90

⁹¹ Siim, 2000, s.112

⁹² Siim, 2000, s. 33

⁹³ *Redogørelse/perspektiv – og handlingsplan 2012*, s. 26

I Bondestams resonemang om begreppet jämställdhet som en anpassning till en manlig norm, menar han att det är den kvinnliga representationen som förväntas sträva efter att likna den manliga⁹⁴. I regeringens *Handlingsplan for ligestilling 2012* finns ett kapitel som behandlar *Kvinder og mænd skal have lige muligheder for barsel (barnledighet), løn og karriere*.⁹⁵ Detta kapitel handlar om hur *ligestilling* är lönsamt både för mannen som får vara hemma med barnen, och för kvinnan, som får möjligheter för att göra karriär. Följande kapitel kallas *Lige adgang til ledelse og bestyrelser* och behandlar vikten av att få kvinnor in på avgörande poster i arbetslivet. Hade ett integrerande av de två sfärer som presenterats som den manliga (arbetsmarknaden) respektive den kvinnliga (hemmet) ansetts som lika mycket värda hade det även ägnats ett kapitel om vikten av mannen i den kvinnliga sfären, vilket det inte gör. Betoningen av den manliga sfären som den viktigaste i kampen för jämställdhet visar i samma linje som Bondestams analys av jämställdhetsbegreppet som normativ och därför otillräckligt om projektet ska ha möjlighet för att ändra på strukturerna som leder till ojämlikheten mellan manligt och kvinnligt⁹⁶

Jag läser upplägget och den plats som de olika ämnen och problemformuleringar i rapporten får, som att den kvinnliga representationens anpassning till den manliga sfären är av större värde, än den manliga representationens anpassning till vad som ansetts kvinnligt.

I Eduards och Yuval-Davis resonemang om kvinnan som nyckelrepresentation i processer där kultur ska överföras och förhandlas med, blir det tydligt hur kvinna tilldelas ett ansvar som den reproduktive, både biologiskt och kulturellt⁹⁷. Att det är fokus på den kvinnliga representationen i integrationsprocesser har även det material jag analyserat visat. I en genomskådning av *Handlingsplanen för Ligestilling 2012* är handlingsplanens olika kapitel intressanta att studera. Vad som blir tydligt är att kvinnan och unga män med annan etnisk bakgrund än dansk är de representationer som är i fokus. Något som även syns i följande mening: *Specielt drenge med anden etnisk baggrund end dansk oplever udfordringer i uddannelsesystemet. Især på ungdomsuddannelserne har de unge med etnisk minoritetsbaggrund et højre frafald*.⁹⁸

Att lyfta fram unga män samt kvinnor som de målgrupper integrationen bör fokusera på skapar den manliga icke-danska representationen, som ointressant eller onåbar i

---

⁹⁴ SOU 2010, s. 35

⁹⁵ *Redogørelse/ Rapport og handlingsplan 2012* s. 23

⁹⁶ Bondestam, Fredrik, ”Kunnskap som befrielse- en metaanalys av svensk forskning om jämställdhet och skola 1969 – 2009”, SOU 2010:35, s. 69-79

⁹⁷ 2010, 2002

⁹⁸ *Redogørelse/Prespektiv- og handlingsplan 2012*, s. 13

integrationssyfte. I analysen av den manliga representationen är det vilken representation diskursen *inte* nämner som blir intressant. Att skapa den icke-danska representationen som ointressant i integrationssyfte kan tolkas som att tilldela representationen en statisk kulturell markör, som gör representationen omöjlig för anpassning. Med Halls förståelse av att hänvisa egenskaper till det naturliga som ett sätt att essentialisera egenskaper⁹⁹, kan kulturen i detta sammanhang synliggöras som en markör för representationens naturliga egenskaper.

I en handlingsplan från den förra regeringen med initiativ för att få fler invandrade i arbete och för att skapa samma möjligheter för danskar och icke-danskar på arbetsmarknaden beskrivs en bestämd mansroll som problematisk som en del av det danska samhället.

*En patriarkalsk manderolle er central i mange familier med anden etnisk baggrund end dansk, og derfor skal mændene inddrages i debatten om ligestilling. De igangsættes en debatrække med mænd med etnisk minoritetsbaggrund om køn, kønsroller og ligestilling i forhold til relationen mellem familien og det danske samfund.*¹⁰⁰

I denna mening beskrivs mansrollen som central för familjer som inte räknas till de danska. Dessa manliga representationer hänvisas till deras etnicitet, något som i detta sammanhang kan tolkas som enligt det Hall beskriver som ett essentialiserande. Att dessa män ska *inddrages* i debatten om *ligestilling* kan även tolkas som en markering med hänvisning till att det är ett ämne dessa i utgångspunkten inte är en självklar del av. På detta sätt skapas en distans mellan den icke-etnisk-danska representationen och projektet *ligestilling*.

När den icke-danska manliga representationen skapas som omöjlig till integration och anpassning, uppstår en kontrast till den danska mannen. Den danska manliga representationen kan synliggöras som beroende av den icke-danska mannen som olik. Olikheten manifesteras genom att hänvisa till en kvinnlig representation som den icke-danska mannen hotar, till skillnad från den danska, som istället erbjuder henne frihet.

6. Avslutande diskussion

Jag har undersökt hur en nationell förståelse av kön påverkar möjligheterna för tillhörighet och inkludering. Genom att använda ett teoretiskt och metodologiskt ramverk som möjliggjort en förståelse av texterna som handlande praktiker har jag visat hur språket påverkar individens tillgång till inkludering och exkludering i den danska nationella gemenskapen.

---

⁹⁹ Hall, 1997

¹⁰⁰ *Beskæftigelse, deltagelse og lige muligheder for alle* s. 11

De texter jag valt att analysera behandlar det danska jämställdhetsprojektet *ligestilling*, och danska integrationsprocesser. Texterna har visat hur kulturella förståelser av kön annorlunda än de danska förklaras som barriärer som hindrar möjligheten för att bli en del av den danska gemenskapen. Begreppet barriär har jag synliggjort som möjlig att använda och förstå i förhållande till en främmande kultur i den diskursiva kontexten genom att skapa den danska kulturen som överlägsen andra. Även texter om det danska integrationsprojektet har visat sig bygga på en politisk diskurs som gör sig möjlig genom att det danska positioneras med högre status, än det som upplevs som främmande i mötet med en dansk kultur. En lyckad integration lyckas på så sätt befästs som en process där det främmande förväntas anpassas till det danska.

Belöningen för integration - och därmed jämställdhet - har i dokumenten framställts som möjlighet till välfärdsstatens materiella tillgångar samt den sociala aspekten av medborgarskap; att bli en del av den danska nationella gemenskapen. Belöning har varit relevant att analysera både via medborgarskapets belönande praktiker, likt i Sagers studie, och med hjälp av Ahmeds förståelse av lycka, som en möjlighet att reproducera och vara en del av en harmonisk gemenskap, vilket kräver en heterogen gemenskap. Det har gett mig möjlighet för att identifierat hur föreställningar om lycka och lyckad integration i dokumenten har fungerat begränsande och disciplinerande. Denna aspekt av medborgarskap och tillhörighet, som förutom påverkat av det sociala och materiella, bidrar med en förståelse av begreppet som innebär att konceptet flyttar in i individers förståelse av dem som objekt, möjliga - eller inte möjliga - för att föra vidare lycka, positiva känslor eller framtidshopp som tillför harmoni till den nationella gemenskapen. Texterna, om än berättelser, handlingsplaner eller rapporter, kan ses som olika former för kunskapsproduktion från olika positionerade subjekt. Det de har gemensamt är att de skapar ramarna för hur och vem som bidrar till ett lyckat danskt projekt med *ligestilling*.

Begreppet barriär används i texterna för att förklara hur bestämda representationer bär på kulturella laster som leder till att deras bidrag till det gemensamma projektet och den danska gemenskapen misslyckas. Med hjälp av tidigare forskning har jag förstått detta som ett sätt att flytta fokus från svårigheterna för vissa grupper att bli en del av majoritetssamhället som påverkade av strukturella problem, genom att förklara problemen som uppstådda på grund av kulturell olikhet. Detta har jag synliggjort som ett möjligt tystande av strukturella problem i mitt material.

Det barriärerna står som hinder för är framförallt en dansk arbetsmarknad, som huvudroll i det danska projektet med *ligestilling* och som nyckel till den danska gemenskapen. I framställningen av hur representationer med *anden etnisk baggrund end dansk* kan bli en del av det

danska samfundet, har anpassningsförmågan hos de invandrade framstått som en faktor för att integrationen och synen på representationerna som en del av den danska gemenskapen ska förstås som möjlig eller lyckad.

Den danska arbetsmarknaden och det danska projektet *ligestilling* kan förstås som en marknad där värderingarna och normerna för framgång mäts efter manliga normer men med *ligestilling* som täckmantel. Detta följer samma linje som tidigare forskning på området visat; att en kulturell förståelse av kön lyckas skapa sig osynlig, i skapandet av andra förståelser som färgade av kultur. I analysen ses en linje som går från skapandet av normerna kring *ligestilling* till skapandet av vilken plats en invandrad kvinnlig representation ska inta i denna diskurs för att bidra till den danska (lyckliga) gemenskapen, en position där hon delvis hålls begränsad som nationell, kulturbärande symbol. Vidare har analysen visat hur den kvinnliga invandrade representationen medverkar till att skapa en manlig representation som i sin tur gör den danska representationen identifierbar. Hur den danska mannen blir i kontrast till den icke-danska, sker genom en kvinnlig representation som agerar offer, vilja till anpassning, men delvis kontrollerad och begränsad i hennes position som den nationella symbolen.

Studien öppnar upp intresset för vidare studier där det hade det varit nödvändigt att ytterligare undersöka den manliga invandrade representationen som i mitt material varit tämligen osynlig, då kvinnor och unga invandrande män placeras i samma position som att möjliga att anpassa och därmed möjliga att integrera. Betoningen på deras möjlighet för anpassning innebär att en annan manlig invandrad representation tilldelas en position av att inte vara möjlig för integration. Integrationsprocessen kan på så sätt synliggöras som ett vinstprojekt för den vita manliga positionen, vilken oftast lämnas onämnd, och som därmed med tystnad representerar normen.

Studiens begränsade omfång bidrar inte nödvändigtvis till avslutade resonemang, men har öppnat upp för möjligheter - och bidragit med att betona vikten av - att studera hur makt genererar genom nationella föreställningar om kön. Denna makt har jag betonat och synliggjort som möjlig att studera på olika nivåer, från statlig till ytterst personlig och känslomässig, och som förhandlar med olika belöningar och disciplineringar i förhållande till välfärdsstatens materiella tillgångar och medborgarskapets möjlighet för tillhörighet och gemenskap.

Referenser

Litteratur:

Ahmed, Sara, *Vithetens Hegemoni*, Tankekraft, Hägersten 2011

Austin, J.L., *Ord der virker*, Samlerens Bogklub, København 1997

Bondekam, Fredrik, *Kunskap som befrielse- en metaanalys av svensk forskning om jämställdhet och skola 1969 - 2009* SOU 2010:35

Börjesson, Mats och Eva Palmblad, *Diskursanalys i praktiken*, Liber AB, Malmö 2007

Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om Moders Svea och andra kvinnor*, Atlas Akademi, Stockholm 2007

Hall, Stuart, *Representation – cultural representations and signifying practices*, Stuart hall (red.) SAGE, London 1997

Mulinari, Diana och Anders Nergaard, ”Sverigedemokraterna och det teoretiska fältet”, *Det vita fältet*, Mats Deland, Fredrik Hertzberg och Thomas Hvitfeldt (red.), Swedish Science Press, Uppsala 2010, s. 45-72

Rydgren, Jens, ”Den radikala högerens sociologi”, *Det vita fältet*, Mats Deland, Fredrik Hertzberg och Thomas Hvitfeldt (red.), Swedish Science Press, Uppsala 2010, s. 15-43

Scott, Joan Wallach, *Slöjans politik*, Tankekraft, Hägersten 2010

Siim, Birthe, *Gender and citizenship – politics and agency in France, Britain and Denmark*, Cambridge University Press, Cambridge 2000

Spilker, Kristin och Merete Lie, ”Gender and bioethics intertwined”, *European Journal of Women’s Studies* 2007, Vol. 14, Issue 4, s. 327-340

Mathilda Ernberg

Towns, Ann, "Paradoxes of (In)Equality: Something is Rotten in the Gender Equal State of Sweden", *Cooperation and Conflict*, Vol. 37, No 2, 157-179 2002

Turner, Bryan, *Citizenship and Social Theory*, Bryan Turner (red.), SAGE, London 1993

Yuval - Davis, Nira, "Right - wing "feminism": a challenge to feminism as emancipatory movement", *Women, citizenship and difference*, Nira Yuval – Davis och Pnina Werbner (red.), Zabaan, London 2005, s.54-64

Yuval- Davis, Nira, *Gender and nation* SAGE, London 2000

Yuval-Davis, Nira *The Politics of Belonging – intersectional contestations*, SAGE, London 2011

Ålund, Aleksandra, "Feminism Multiculturalism, Essentialism", *Women Citizenship and Difference* Yuval – Davis och Pnina Werbner (red.), Zabaan, London 2005

Nätreferenser:

Samtliga hämtat den 11.01.13

Redogørelse/ perspektiv- og handlingsplan 2012, Ligestilling- og kirkeminister Manu Sareen, 2012
http://miliki.dk/fileadmin/ligestilling/PDF/PHplan/PH-plan_2012.pdf

Mødre og Døtre, Ministeriet for Flygtninge, Invandrere og Integration

http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/659/moedre_og_doetre_magasin_dansk.pdf

Integration i praksis, Als Research, 2011

http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/690/integration_i_praksis.pdf

Køn, etnicitet og barrierer for integration – Fokus på uddannelse, arbejde og foreningslivet, Karen Margrethe Dahl och Vibeke Jakobsen, Socialforskningsinstituttet København 2005

http://www.sfi.dk/graphics/SFI/Pdf/Rapporter/2005/0501_Kon_etnicitet_og_barrierer.pdf

Mathilda Ernberg

Beskæftigelse, deltagelse og lige muligheder til alle – regeringens handlingsplan for at nedbryde kønsbestemte barrierer til uddannelse, arbejde og foreningslivet blandt kvinder og mænd med anden etnisk baggrund end dansk. Ministeriet for ligestilling, Regeringen 2005

<http://miliki.dk/fileadmin/ligestilling/PDF/H-plan%20etnisk.pdf>

Definition av begreppet *ligestilling*, sökt på 12.11.12

<http://miliki.dk/ligestilling/ligestillingsomraader/>